

Ilgospējīgas skolas kritēriji

Ilgospējīga skola:

- izmanto resursus lietderīgi;
- runā par ilgtspējīgu attīstību visos mācību priekšmetos;
- mudina skolēnus kritiski izvērtēt to, kā tiek izmantoti dažādi resursi;
- vāc papīru otreizējai pārstrādei;
- veicina ilgtspējīgu attīstību sabiedrībā un skolā ar kopīgu aktivitāšu palīdzību;
- skolēni un skolotāji domā lokāli un globāli;
- stimulē skolēnus un skolotājus, kas saudzē resursus;
- aicina skolēnus izvērtēt savu personīgo rīcību resursu izmantošanā.

Skola izmanto resursus lietderīgi

Dzūkstes vidusskolā skolēni pētījuši cik daudz atkritumu rodas skolas ēdnīcā un kā tie tiek izmantoti. Ar pašvaldības atbalstu skola sakārtojusi apkures sistēmu. Valmieras ģimnāzijas ēka ar pašvaldības atbalstu iegūs jaunu jumta segumu, kas arī ļaus taupīt enerģiju. Limbažu 1. vidusskolā klašu telpās uzstādīti regulējami radiatori - tas jūtami samazinājis apkures izmaksas. Ar Pasaules bankas kredīta palīdzību tiks nomainīti jumts un logi un sakārtota elektrosistēma Preiļu valsts ģimnāzijā.

Runā par ilgtspējīgu attīstību visos mācību priekšmetos

Visās projekta skolās ilgtspējīgas attīstības tēmas tiek iekļautas dažādos mācību priekšmetos.

Dabaszinību cikla priekšmeti (bioloģija, ķīmija, ģeogrāfija, fizika) skolēniem sniedz pamatzinātni par dabas, sabiedrības un ekonomikas kopsakarībām.

Preiļu Valsts ģimnāzijas skolēni diskutējuši par krīzi dabā, ko radījusi mūsu domāšana. Viņi apsprieduši dažādu resursu izmantošanu enerģijas iegūšanai. Skolēni nonāca pie secinājuma, ka jāstrādā pie tādu enerģijas veidu izmantošanas, kas nerada atkritumu uzkrāšanos. Kādā citā stundā runāja par koksnes izmantošanu. Kāpēc izcērtam mežus? Kas ir izdevīgāk – izvest koksni vai pārstrādāt to tepat?

Valmieras ģimnāzijas skolēni noskaidroja, kā pesticīdi ietekmē vidi, un vai to izmantošanu var savienot ar ilgtspējīgu attīstību.

Limbažu 1. vidusskolā skolēni mācījās par atjaunojamiem un neatjaunojamiem dabas resursiem, par dažādu tautu dzīves līmeni un tā atkarību no vides kvalitātes un resursu pieejamības.

Džūkstes vidusskolas skolēni izstrādājuši projektus par skolas ēdnīcas pārtikas produktu piegādes ģeogrāfiju, atzīmējot kartē punktus, no kurienes skolas ēdnīca saņem produktus. Izrādās, ka vairumu produktus piegādā vietējie zemnieki.

Vēsturē Kurzemītes pamatskolas skolēni meklējuši atbildes uz jautājumu - kā sasniegumi Ēģiptē un Divupē ietekmējuši mūsu dzīvi šodien.

Latviešu valodā Kurzemītes pamatskolas audzēkņi noskatījušies multfilmu par Zemi un analizējuši, kā Zemi ietekmē cilvēka darbība, pēc tam rakstījuši filmai savus tekstus.

Angļu valodā Preiļu Valsts ģimnāzijas skolēni vingrinājās valodas apguvē strādājot ar tekstiem par vidi - *Business and the Environment*. Savukārt Valmieras ģimnāzijas audzēkņi debatēja par tēmu "Cilvēks ir Latvijas videi draudzīgs" un apsprieda ilgtspējīgas attīstības kritērijus.

Limbažu 1. vidusskolā **krievu valodas** stundā skolēni aicināti vērst uzmanību uz problēmām, kuras nākamajām paaudzēm aiz sevis atstāj cilvēks.

Ekonomikā Kurzemītes pamatskolas skolēni diskutēja par to, ko viņi darītu, ja viņu īpašumā būtu mežs ([saite uz nodarbībām – Mežu aizsardzība](#))

Mūzikas stundās Kurzemītes pamatskolas skolēni izzinājuši skaņas visapkārt.

Dabas mācībā Limbažu 1. vidusskolas 1. klases skolēni mācījušies par cilvēka lomu tīras vides veidošanā, cīnoties ar atkritumu pūķi.

Darbmācībā Džūkstes vidusskolas 1. klases skolēni mācījās saudzēt resursus, gatavojot dažādas rotaļlietas no kartona kastēm ([saite uz nodarbību](#)), pudelēm un citiem materiāliem.

Vairāku skolu skolēni izstrādājuši arī **projektus** par tēmām, kas saistītas ar ilgtspējīgu attīstību. Dažas no Preiļu Valsts ģimnāzijas piedāvātajām projektu tēmām:

Cilvēka radīto vielu riņķojums dabā

Ekoloģiskie celtniecības materiāli Preiļu apkārtnē

Minerālmēslojums un pārtikas kvalitāte

Skolu tīkla infrastruktūra Preiļu apkārtnē

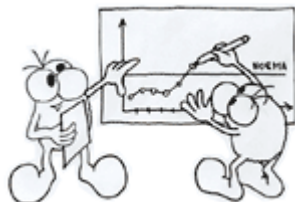
Dzīves līmeņa salīdzinājums Preiļu pilsētā un laukos

Džūkstes vidusskolā skolēni strādājuši pie šādiem projektiem :

Dabas piesārņošana un cilvēka veselība

Skolas apkārtnes labiekārtošana

Elektroenerģijas efektīva izmantošana

Mudina skolēnus kritiski izvērtēt to, kā tiek izmantoti dažādi resursi

Kurzemītes pamatskolā skolēni pētījuši enerģijas lietošanu skolā, noteikuši vietas, kur ir lielākie enerģijas zudumi, izstrādājuši priekšlikumus, kā tos novērst.

Džūkstes vidusskolas skolēni secinājuši, ka skola tērē daudz elektrības, pie tam apgaismojums ne visur ir pietiekams. Skolēni izstrādāja projektu efektīvam klašu apgaismojumam. Vēl nepieciešami līdzekļi, lai jauno projektu ieviestu. Daļa skolēnu interesējušies, kā izmanto mēbeļu rūpniecībā radušos koksnes atkritumus. Rezultātā tapis projekts, kur no šiem atgriezumiem pagatavotas mēbeles un sadzīves priekšmeti (skolai izgatavoti galdi, soliņi, puķu paliktņi). Daudzas no Preiļu valsts ģimnāzijas piedāvātajām projektu tēmām arī mudina kritiski izvērtēt resursu patēriņu:

Papīra patēriņš skolā un kā to samazināt, lai saudzētu dabu?

Mājas klimats un taupīgā māja

Elektroenerģijas izmantošanas efektivitāte Preiļu Valsts ģimnāzijā
Saules enerģijas iespējamās izmantošanas efektivitāte Preiļu valsts ģimnāzijā
Limbažu 1. vidusskolā skolēni spēlējuši spēli, kas liek apzināties, ka dabas resursi ir ierobežoti, un ka strauji augošais iedzīvotāju skaits stipri ietekmē ekosistēmas.

Skola vāc papīru otreizējai pārstrādei

Limbažu 1. vidusskola jau vairākus gadus skolā organizē papīra vākšanu un nodošanu pārstrādei. Tagad šajā darbā iesaistījušies arī bērnu vecāki. Papīra savākšana un nodošana pārstrādei notiek arī Valmieras ģimnāzijā Ziemeļvidzemes atkritumu asociācijas atkritumu šķirošanas projekta ietvaros.

Veicina ilgtspējīgu attīstību sabiedrībā un skolā ar kopīgu aktivitāšu palīdzību

Kurzemītes pamatskola atzīst, ka skola kļūst atvērtāka sabiedrībai, ja mācību saturā tiek iekļautas vietējai sabiedrībai aktuālas lietas. Tad sabiedrība vairāk iesaistās skolas dzīvē. Tā kā Zirņu pagasta pašvaldībai nav sava attīstības plāna, kā arī cilvēka, kurš būtu atbildīgs par vides lietām, skola piedāvāja palīdzēt izstrādāt šādu plānu. Skolas attīstības plānā viena no prioritātēm ir sadarbības veicināšana starp pašvaldību un skolu. Skolas dzīvē aktīvi iesaistās vecāki. Kopā ar vecākiem tapis skolas žoga projekts.

Preiļu pilsētas Dome regulāri tiek informēta par skolas aktivitātēm ilgtspējības virzienā. Ir doma par kopīgas Agenda 21 izstrādāšanu Preiļiem. Skolēni izteikuši savus ieteikumus Domei, kas vēl būtu jādara pilsētas sakārtošanā. Pilsētas avīzei regulāri tiek sniegta informācija par skolas darbību.

Valmieras ģimnāzijas skolēni veic transporta plūsmas analīzi un panākuši, ka vecāki ar mašīnām vairs neiebrauc skolas teritorijā.

Džūkstes vidusskola ar vecākiem par ilgtspējību runā nodarbībās “ekstra klasē”.

Kurzemītes pamatskolas, Limbažu 1. vidusskolas, Preiļu Valsts ģimnāzijas skolotāji iegūtās zināšanas par ilgtspējīgu attīstības tematiku ir sniegušas rajonu skolotājiem un metodisko apvienību vadītājiem.

Skolēni un skolotāji domā lokāli un globāli

Džūkstes vidusskola grib paplašināt produktu piegādes karti, lai konstatētu, cik daudz un no kurām valstīm ievad importētos pārtikas produktus skolas ēdnīcai. Skolai un tuvākajām mājām aktuāla atkritumu savākšanas problēma – atkritumi tiek savākti vaļējā piekabē un reti izvesti, tāpēc vējš un putni tos iznēsā

pa visu apkārtni. Skolēni izzinājuši iedzīvotāju viedokļus, izstrādājuši ieteikumus problēmas risināšanai. Preiļu Valsts ģimnāzijā skolēni rakstījuši radošos darbus par ilgtspējības tēmu, piemēram, *Attīstība – ceļš uz iznīcību?*

Skolēniem piedāvātas projektu tēmas:

Ekonomikas ekoloģizācija – par vai pret?

Vai business var būt zaļš?

Apkārtejās vides saglabāšanas iespējas pēc Latvijas iestāšanās Eiropas savienībā

Skolēni savos darbos mudināti izmantot *interneta* iespējas informācijas meklēšanai, savukārt skolas iekšējām vajadzībām izveidots *intranets*

Aicina skolēnus izvērtēt savu personīgo rīcību resursu izmantošanā

Preiļu Valsts ģimnāzijas projektā *Agenda 21 Preiļos* tika pētīta skolēnu attieksme pret dabas resursu izmantošanu, resursu taupīšanu, atkritumu pārstrādi Preiļos.

Stimulē tos skolēnus un skolotājus, kas saudzē resursus